

KASZUBI NA ZIEMI ŚWIĘTEJ

W roku Wielkiego Jubileuszu 2000 lecia Chrześcijaństwa, w dniach od 18 do 26 września 2000 roku odbyła się pielgrzymka Kaszubów do Ziemi Świętej. Wzięło w niej udział 412 pielgrzymów z całych Kaszub, w tym czterech członków Gdyńskiego Oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego: Henryk Ganowiak, Jan Netzel, Stefan Richert i Paweł Słeziński.

Niżej przedstawiamy relacje dwóch z nich, H. Ganowiaka i J. Netzla, w których dzielą się oni radością z wielu duchowych przeżyć i wzruszeń doznanych w czasie trwania tej historycznej pielgrzymki Kaszubów.

(Red.)

ŚWIĘTYMI ŚLADAMI CHRYSSTUSA

26 września 2000 roku powróciła do kraju po ośmiodniowym pobycie na Ziemi Świętej Pielgrzymka Kaszubów. W jerozolimskim kościele pod wezwaniem "Pater Noster" na Górze Oliwnej pozostawili tablicę z Modlitwą Pańską w języku kaszubskim. Przewodzący Pielgrzymom metropolita gdański ks. abp. Tadeusz Gocłowski stwierdził, iż pielgrzymka ta miała charakter epokowy, gdyż tablica, która tam została umieszczona, nobilituje mowę kaszubską pośród 148 języków całego świata. W ceremonii odsłonięcia tablicy uczestniczyli obok Arcybiskupa i biskupa Gdańskiego, Marszałek Sejmu z Małżonką, Marszałek Województwa Pomorskiego, a także fundator tablicy Prezes Gdańskiej Stoczni Remontowej - Piotr Soyka.

Fot. Jan Netzel

Uczestnicy pielgrzymki wzięli również udział w niezwykłych nabożeństwach, między innymi na łodziach na Morzu Galilejskim oraz w obozie beduinów na Pustyni Negev. Poznali spaloną słońcem ziemię, na której dwa tysiące lat temu żył i

nauczał Jezus Chrystus, a gdzie dzisiaj żyją wyznawcy trzech wielkich monoteistycznych religii: judaizmu, chrześcijaństwa i islamu.

Podczas swego pobytu na Ziemi Świętej, uczestnicy pielgrzymki odwiedzili Górę Błogosławieństw, gdzie Ojciec Święty niedawno spotkał się z młodzieżą świata, kościół Prymatu, Kafarnaum, Górę Karmel, Kanę Galilejską i Nazaret, gdzie zwiedzili Bazylikę Nawiedzenia. Następnie udali się do symbolicznego miejsca Chrztu nad Jordanem. Zwiedzili również miasto Krzyżowców Acco nad Morzem Śródziemnym oraz ruiny pałacu Heroda w Cezarei Nadmorskiej. Dużo głębszych wzruszeń i przeżyć duchowych dostarczyła pielgrzymom wędrowka śladami miejsc związanych z męką, śmiercią i zmartwychwstaniem Jezusa Chrystusa. Do niej należą Getsemanie, Kościół Agonii, Grota Pojmania, Wieczernik, Droga Krzyżowa, uliczki Starej Jerozolimy, Bazylika Grobu i Miejsca Zmartwychwstania i Betlejem z Grotą Narodzenia. Pielgrzymi zwiedzili również jedno z najstarszych miast świata - Jerycho, słynne groty Qumran oraz ruiny największej twierdzy Heroda po zachodniej stronie Morza Martwego - Masadę. Wielką atrakcją była kąpiel w najbardziej słonym na świecie Morzu Martwym, położonym w ponad stumetrowej depresji. Podczas pobytu w Jerozolimie uczestnicy pielgrzymki zwiedzili Muzeum Holocaustu, Ogród Yad Vashem z licznymi drzewkami posadzonymi przez Polaków, budynek parlamentu Izraela - Kneset, największą Synagogę Jerozolimy niedawno zbudowaną, a także "dotknęli" świętej dla Żydów Ściany Płaczu.

Pobył Kaszubów w Ziemi Świętej był szczególną realizacją słów Ojca Świętego Jana Pawła II, który niejednokrotnie zwracał się do Kaszubów, zachęcając ich do zachowywania i budowania swojej tożsamości, pielęgnowania więzi rodzinnych, pogłębiania znajomości swojego języka oraz przekazywania bogatej tradycji młodemu pokoleniu.

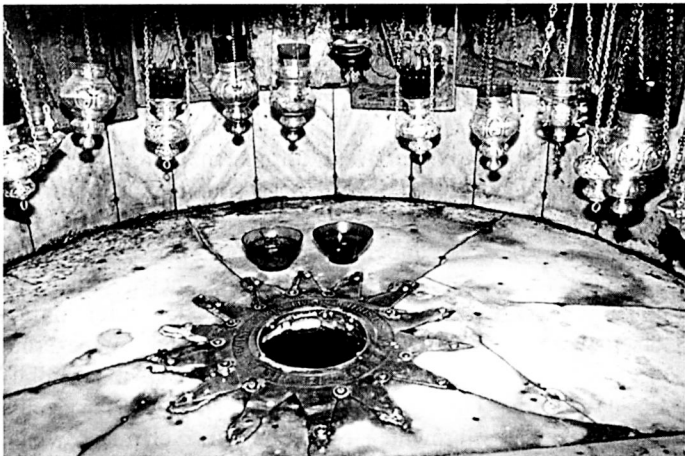
Dzięki Bożej Opatrzności i wysiłkowi wielu osób, Kaszubi upamiętnili w Ziemi Chrystusa czas wielkiego Jubileuszu 2000 lat Chrześcijaństwa historycznym wręcz wydarzeniem odsłonięcia tablicy z tekstem modlitwy "Ojciec Nasz" w języku kaszubskim, pieczętując tym samym obecność tego języka w życiu religijnym Kaszubów. Jednocześnie, pobyt w Ziemi Świętej przyczynił się do pobudzenia uczestników pielgrzymki do refleksji nad swoją wiarą i do zacieśnienia dialogu z Bogiem, który doskonale rozumie po kaszubsku.

Henryk Ganowiak

ZIEMIA ŚWIĘTA W OBIEKTYWIE DRĚCHA JANA

NAZARET. Bazylika zwiastowania - jedna z otaczanych największą czcią Świątyń Chrześcijańskich stoi na miejscu, w którym Archanioł Gabriel zwiastował Pannie Maryi o rychłym poczęciu Syna Najwyższego. Wewnątrz Bazyliki znajduje się Grota Zwiastowania uważana za dom Maryi.

BETLEJEM. W Grocie Narodzenia jest Ołtarz Narodzenia Chrystusa, pod którym widnieje gwiazda z pozłacanego srebra z inskrypcją: "Tu z Maryi Dziewicy urodził się Jezus Chrystus".

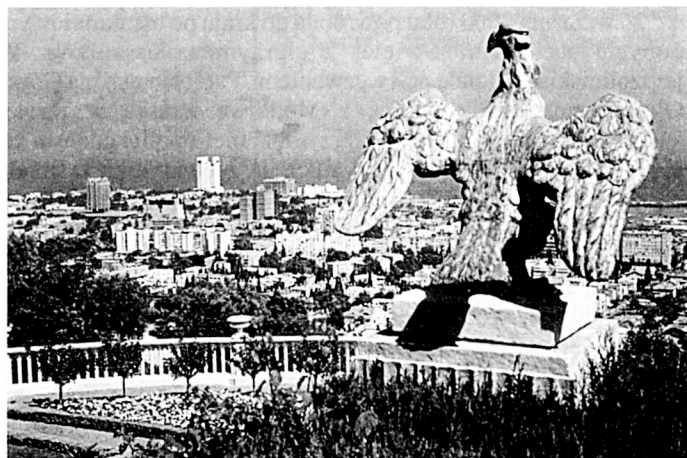

TABGHA. Obok Kościoła Prymatu św. Piotra znajduje się rzeźba przedstawiająca scenę przekazania przez Jezusa Chrystusa władzy nad Kościołem Św. Piotrowi. Można powiedzieć, że Kościół Prymatu to pierwszy Watykan.

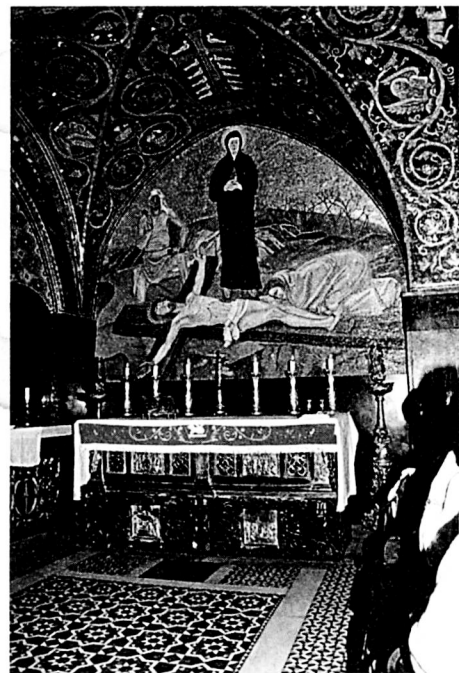
JERUZOLIMA. Bazylika Grobu składa się z części należących do 7 gmin i części wspólnych będących pod opieką Kościołów: ormiańskiego, ortodoksyjnego, greckiego i rzymsko-katolickiego. Na zdjęciu Kaplica rzymsko-katolicka.

JERUZOLIMA. Kulminacyjnym punktem Pielgrzymki Kaszubów do Ziemi Świętej było poświęcenie tablicy z modlitwą "Ojcze Nasz" w języku kaszubskim w Kościele Pater Noster. Tablice z modlitwami w ponad 140 językach wykonane na płytkach majolikowych rozmieszczone są w wirydarzach Kościoła. Po Mszy św. odprawionej przez abp. T. Goćłowskiego, bp. Z. Pawłowicza i 12 księży odbyło się poświęcenie tablicy.

HAJFA. Wśród dużych miast Izraela Hajfa ma opinię miasta pracującego - centrum przemysłowego. Jedną z największych atrakcji turystycznych Hajfy jest lesista Góra Karmel. Na jej zboczach znajdują się między innymi piękne ogrody wokół świątyni bahajów, skąd rozspociera się wspaniały widok na port i Morze Śródziemne.

KASZUBSKOŚĆ W NAZWACH GDYŃSKICH ULIC ULICE ŚRÓDMIEŚCIA (II)

ULICA MŚCIWOJA. To jest niewielka ulica usytuowana pomiędzy ulicami Starowiejską a 10 lutego. Do 1933 roku nazywała się ulicą Kołtąją (teraz "nowa" ulica Kołtąją stanowi przedłużenie ulicy Warszawskiej w kierunku Chyloni). Później nadano jej imię Mściwoja. Jednak dziś nie wiadomo już o którego z Mściwojów ówczesnym radnym gdyńskim chodziło. Na Pomorzu Gdańskim było ich bowiem dwóch: Mściwoj I (1166-ok.1220) i jego wnuk Mściwoj II (ok.1220-1294). Obaj byli książętami Pomorza Gdańskiego dynastii kaszubskiej. Pochodzili z rodziny wielmożów pomorskich, która usamodzieliła się w okresie rozbitcia dzielnicowego Polski. Obaj panowali na Pomorzu Gdańskim i ponieśli dla niego zasługi.

Pierwszy z nich, Mściwoj I zwany spokojnym, panował w czasie największej hegemonii duńskiej. W 1210 roku zmuszony został do złożenia hołdu królowi duńskiemu Waldemarowi II, który zajął Gdańsk. W czasie załamania się państwa duńskiej niezależnie się. Był fundatorem klasztoru w Żukowie dla norbertanek, które sprowadził z Wrocławia i Strzelna Krajeńskiego. Klasztor ten stał się niebawem ważnym ośrodkiem życia kulturalnego, gospodarczego i politycznego na Pomorzu Gdańskim. Wstępowały do niego panny z wielu rodów książęcych i domów kaszubskich. Obdarował też licznymi nadaniami klasztor Cystersów w Oliwie. Ożeniony z Wisławą miał z nią czterech synów i pięć córek.

Mściwoj II był ostatnim z książąt dynastii kaszubskiej. Po śmierci swego ojca Świętopełka (1266) otrzymał południową część Pomorza, łącznie ze Świeciem, a jego brat Warcisz - północną część z Gdańskiem. W 1269 roku Mściwoj II złożył hołd lenny margrabiemu brandenburskiemu, a w 1271 roku podzielił się z nim dzielnicą swego brata. Z pomocą księcia wielkopolskiego, Bolesława Położnego, wypędził Brandenburczyków z Gdańska. W wyniku tego w 1273 roku w rękach Mściwoja II znalazło się zjednoczone Pomorze Gdańskie. W 1282 roku w Kępnie zawarł z Przemysławem II - księciem wielkopolskim umowę o wzajemnym dziedziczeniu wszystkich posiadłości w przypadku bezdzietności któregoś z nich. W 1284 roku, przy pomocy Przemysława II odzyskał Sławno zagarnięte przez Wiesława - księcia Rugii. Trzykrotnie był żonaty. Ponieważ pozostał bezdzietny, po jego śmierci - w myśl umowy w Kępnie - Pomorze przeszło we władanie Przemysława II, który w 1295 roku koronował się w Gnieźnie.

Przy niewielkiej i spokojnej ulicy Mściwoja, do 1939 roku znajdowała się drukarnia, z której wychodziły gazety gdyńskie, a w pierwszych latach powojennych najstarsza gazeta Trójmiasta - "Dziennik Bałtycki". Obecnie przy niej znajduje się kilka sklepów i jeden bank.

ULICA JANA Z KOLNA. Ulica prowadząca od dworca Gdynia Główna do styku Placu Kaszubskiego z ul. Portowa, przebiegająca wzdłuż gdyńskich torowisk, równoległe do ulic Wójcika Radtkego i Starowiejskiej, otrzymała w okresie przedwojennym imię Jana z Kolna, legendarnego polskiego Kolumba. Jan z Kolna, żeglując na statku duńskim, z polecenia króla duńskiego Chrystiana I miał rzekomo wyładować w 1476r. na wybrzeżu Labradoru, odkrywając w ten sposób Amerykę na 20 lat przed Kolumbem. Historycy wywodzą legendarnego Jana z miasteczka Kolno położonego na pograniczu Mazowsza i Prus. Hieronim Derdowski natomiast sugeruje, że Jan pochodził z kaszubskiego Kielna w powiecie wejherowskim, które w średniowieczu miało nazywać się Kolno. Rzekome pochodzenie Jana z Kolna wykorzystał w swojej twórczości literackiej Leon Roppel, a także Franciszek Fenikowski. Bolesław Olszewicz w swej pracy o Janie z Kolna z 1933 roku wywodzi go z Norwegii lub z Danii. Ul. Jan z Kolna - w pierwszych latach powojennych spokojna o nawierzchni z "kocich tłów" - dziś jest jedną z najbardziej ruchliwych ulic w Gdyni. Ulicą tą porusza się większość gdyńskich autobusów i trolejbusów. Do niej przylega Dom Szwedzki z Konsulatem reprezentującym państwa Skandynawskie oraz Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 21. Przy niej znajduje się hala targowa oraz liczne magazyny handlowe i sklepy. Na niej kończy się ulica Władysława IV i rozpoczyna się ulica Tadeusza Wandy wiodąca do dawnego centrum wystawienniczego - WTC, a dalej do portu handlowego.

ULICA BERNARDA CHRZANOWSKIEGO. Nie był Kaszubem ani Pomorzanie. Został patronem jednej z gdyńskich ulic w porcie, ponieważ był wielce zasłużonym popularyzatorem morza i północnych Kaszub. Właśnie im poświęcił wiele czasu w swej działalności zawodowej i publicznej oraz publicystycznej. Urodził się 27 lipca 1861 roku w Wojnowicach w Wielkopolsce. Ukończył prawo w Berlinie. Następnie pracował w Poznaniu (1890-1920). Był posłem do parlamentu niemieckiego (1901-1929). Działalność w tajnych stowarzyszeniach niepodległościowych i społecznych. Był senatorem (1935). Organizował w Poznaniu wykłady o Kaszubach. Działalność na rzecz zainteresowania się polskim wybrzeżem. W ten sposób zainteresował Kaszubami niektórych pisarzy i poetów. (St. Żeromski, H. Sienkiewicz, M. Konopnicka, T. Miciński) oraz artystów (Wł. Nalęcz, A. Górski, F. Nowowiejski). Wystąpił wspólnie z J. Kostrzewskim i J. Borowikiem - z wnioskiem powołania w Gdyni uniwersytetu. Zmarł 12 grudnia 1944 roku w Milanówku. W 1986 roku, w 125 rocznicę urodzin B. Chrzanowskiego, z inicjatywy Pawła Działanisa (Tadeusz Jabłoński), jego prochy zostały przeniesione na Cmentarz Oksywiński. Spoczywają tam w pobliżu grobu Antoniego i Matyldy Abrahamów. Także z inicjatywy P. Działanisa ZG ZKP w 1987 roku ustanowił Medal im. Bernarda Chrzanowskiego "Poruszył wiatr od Morza", nadawany za zasługi na rzecz kultury i gospodarki regionu kaszubskiego osobom i instytucjom spoza Pomorza. Przy ul. Bernarda Chrzanowskiego - w okresie komunizmu przemianowanej na Gabriela Chrzanowskiego - znajduje się m.in. Urząd Morski, Portowa Straż Pożarna, Portowa Osrodek Zdrowia

ULICA WYBICKIEGO. Ta niewielka i skromna ulica, znajdująca się pomiędzy Świętojańską a nasadą Kamiennej Góry, sięgająca Placu Grunwaldzkiego, nosi nazwisko Józefa Rufina Wybickiego, znanego w Polsce polityka, generała, publicysty i dramaturga, a przede wszystkim autora polskiego hymnu narodowego, wybitnego Polaka wywodzącego się z Ziemi Kaszubskiej. Urodził się w Będminie, gdzie znajduje się obecnie Muzeum Hymnu Narodowego. Początkowo uczęszczał do kolegium jezuickiego w Gdańsku - Szotach, którego jednak nie ukończył. Później w Skarszewach praktykował w sądzie grodzkim, następnie przy trybunale w Poznaniu i w sądzie w Bydgoszczy, dokształcając się jednocześnie w zakresie prawa i filozofii. W 1767 roku, mając 20 lat, wybrany został posłem do Sejmu. W latach 1770-1771 studiował prawo na uniwersytecie w Lejdzie w Holandii. Przystąpił do Konfederacji Barskiej i działał w niej przez cztery lata. Po jej upadku i pierwszym rozbiore Polski, w 1772 roku wrócił na Kaszuby, gdzie zajmował się owocowaniem gospodarki w Będminie. Po śmierci żony, w 1775 roku wyjechał do Poznania. Nabył majątek Maniecki. Propagował tam reformy gospodarskie. Działalność w Komisji Edukacji Narodowej. Wydał "Listy patriotyczne", w których podał głębokiej analizie ówczesną sytuację państwa polskiego i propagował reformy agrarne. Później poświęcił się literaturze. Przebywając następnie na emigracji, od 1795 roku był rzecznicą utworzenia Legionów Polskich. Współuczestniczył z gen. Henrykiem Dąbrowskim w tworzeniu Legionów we Włoszech. W 1797 roku w Reggio napisał "Pieśń Legionów Polskich we Włoszech, zwana "Mazurkiem Dąbrowskiego", która w 1926 roku oficjalnie została uznana hymnem narodowym. Wybicki odegrał ważną rolę przy tworzeniu księstwa Warszawskiego. Pełnił wówczas funkcję wojewody poznańskiego, był senatorem i członkiem Komisji Rządzącej. W utworzonym po Kongresie Wiedeńskim. Królestwie Kongresowym w 1815 roku, został prezesem Sadu Najwyższego. Zmarł w 1822 roku w Manieczkach. Pochowany został w Brodnicy koło Śremu. W 1923 roku jego prochy przeniesiono do kościoła Św. Wojciecha w Poznaniu. Eugeniusz Stanek

Materiały źródłowe:

Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, tom 2, 3, 7 i 12

Wyd. PWN, Warszawa 1966;

Bolduan T. *Nowy Bedeker Kaszubski*, Wyd. "Oskar",

Gdańsk 1997;

Ostrowska R., Trojanowska I. *Bedeker Kaszubski*, Wyd. Morskie;

Gdańsk 1974;

Sołtyś M., *Gdynia Miasto dwudziestolecia międzywojennego*

- urbanistyka i architektura. Wyd. PWN; Warszawa 1993.

Z WALNEGO ZEBRANIA GDYŃSKIEGO ODDZIAŁU ZKP

Walne Zebranie Sprawozdawcze Oddziału Gdyńskiego ZKP miało miejsce w dniu 14 września 2000 roku w Samorządowej Szkole Podstawowej nr 6 im. Antoniego Abrahama w Gdyni - Obłuzu. Przybyli za Zebranie Zrzeszenia wysłuchali sprawozdania Zarządu oraz Skarbnika za II rok działalności kadencji 1998-2001, która zaowocowała postępowaniem w realizacji budowy pomnika Abrahama, w Gdyni, wyróżnieniem Gdynskiej Klęki "Skrą Ormuzdową" przez Redakcję miesięcznika Pomerania, oraz wyróżnieniem Oddziału przez NORDE, która powierzyła Gdyńskiemu ZKP patronat nad organizacją przez Oddziały północne Mszy Św. w intencji wyniesienia na ołtarze ś.p. biskupa Konstantyna Dominika.

Drugi rok kadencji to rok integracji członków wokół postawionych sobie celów oraz integracji wzajemnej, poprzez uczestnictwo w dorocznym opłatkami i organizowanych przez Zarząd zabawach kaszubskich. Rok 2000 to także kolejny rok wyróżnienia przez kapitułę medalu "Srebrna Tabakiera Abrahama" wybitnych osobistości i instytucji zasłużonych w swej działalności na rzecz kaszubszczyzny.

Komisja Rewizyjna, w swoim sprawozdaniu, podnosząc duże zaangażowanie Zarządu Oddziału oraz angażujących się w pracę Oddziału członków dla wypełnienia Uchwały ubiegłorocznego Walnego Zebrania Członków wniosła o udzielenie Zarządowi absolutorium.

W dyskusji Zebrani przypomnieli, że w br. mija 20 lat od wznowienia działalności Zrzeszenia, w czym wielkie zasługi ma ś.p. ks. prałat Hilary Jastak. Kolejne władze Gdyńskiego Oddziału, stawiają sobie i jego członkom coraz większe cele, przez co rośnie ranga Oddziału w Zrzeszeniu oraz wśród organizacji działających w Gdyni.

Najbliższy cel, to postawienie w Gdyni pomnika A. Abrahama w czerwcu przyszłego, jubileuszowego dla miasta roku. Sprawa zdobycia na ten cel środków finansowych, według, zebranych wymaga zaangażowania się każdego członka Oddziału. Prezes Oddziału przedstawiła Zebranych skład Komitetu Honorowego Budowy Pomnika z jego przewodniczącym Marszałkiem Sejmu RP - Maciejem Płażyńskim oraz Społecznego Komitetu Budowy Pomnika z jego przewodniczącym prof. Brunonem Synakiem.

Zebrani przyjęli wniosek Zarządu Oddziału i zgodzili się na wystąpienie o osobowość prawną, uzyskanie której umożliwi podjęcie działalności gospodarczej.

W przyjętej jednogłośnie przez Walne Zebranie Uchwale znalazły się wszystkie najważniejsze dla Oddziału i społeczności kaszubskiej Gdyni ambitne zadania, które jeśli zostaną w tym ostatnim roku obecnej kadencji zrealizowane, spełnią marzenia odchodzącego pokolenia gdyńskich Kaszubów, a ich potomkom pozwolą uwierzyć, że "Kaszuba" to brzmi dumnie.

Podczas Zebrania wręczono nową członkini Zrzeszenia - Dręchnie Krystynie Kokot - legitymację członkowską.

Władysław Pranga

WSZYSTKO O KLĚCE (VIII)

KlĚka to plotkarz, plotkarka i gaduła, to stary kawaler oraz panna lub druha bez pary. KlĚczkòwé to rybak przy babie ciążący niewód. KlĚka to również kolano, a klĚkac to klĚkać. O tym już pisałem. Ale prócz kolana, wśród anatomicznych części ciała ludzkiego, istnieją jeszcze inne klĚki. Są nimi: duży garbaty nos oraz żołądek, a poniekąd także serce. Tak więc tych klĚk jest u człowieka razem cztery, bo kolan jest dwoje, ale gdy ich właściciel sam jest klĚka, to ich suma wynosi ogółem pięć. Te anatomiczne klĚki, choć znacznie różnią się od siebie, spełniają zupełnie odmienne funkcje fizjologiczne lub fizyczne, w kaszubskim noszą to samo miano.

Jakże pracowitymi klĚkami naszego ciała są kolana. One dźwigają jego ciężar podczas stania, chodzenia i biegania, a także sprężystość przyjmują jego masę podczas skakania. Za ten trud: "klĚci są Bògu do klĚkani, a bĕnlom do maklani". O ile męskie klĚki kryją się pod buksami, to dziewczęce i białogowskie wolą być odkryte i oglądane, choć kościste lub baloniaste. Damskie kolana są miarą sukien i spódnic, które bywają: poniżej kolan, do pól lub powyżej kolan, co ostatnio zwie się: maxi, midi albo mini. To mini może być takie, że pół słódka je widzieć. Te co sromòte nie mają mówią, że to sexy.

Zupełnie inaczej ma się sprawa z nosem. Ten jest wielkim nierobem. Siedzi on sobie niby polip na samym środku naszego cyferblatu i zdaje mu się że jest jego główną ozdobą. Jest on bez pary, gdyż nie znosi konkurencji. Lĕft sam do niego wchodzi i sam wychodzi. Od czasu do czasu przypomina nam sobie kichnięciem, a gdy się zeźli to potrafi nam dokuczyć tygodniową albo 7-dniową sznerą. Nosy mają rozmaite kształty, rozmiary, a nawet kolory. Mogą one być proste, zadarte, dziobate, kulfontaste, orle, rzymskie itp., jednak królem wszystkich nosów jest duży długi nos puklowaty (garbaty). To tylko jemu przysługuje tytuł "klĚki", gdyż to on nadaje twarzy władczy i dostojny wygląd.

Rasowymi dużymi klĚkami zdobione były oblicza wielu sławnych ludzi, jak np.: Fryderyk Chopin, Juliusz Słowacki, ostatnio zmarły Jerzy Waldorf, Roman Dmowski, czy nasz gdynianin Boguś Kobiela. Pamięci godną klĚką obdarzony był gen. Charles de Gaulle, prezydent Francji w latach 1959-1969. A że tej samej dwumetrowej postury i taką samą dużą klĚkę miał szymbarski karczmarz, więc zwano go Degol'em. W naszej rodzinie taką puklowatą klĚkę nosi Sylwek z Pustek Cisowskich, chłop również prawie dwumetrowy.

Z klĚką jako nosem istnieje wiele porzekadeł. Oto kilka z nich: klĚka jak beka; klĚka większò òd wrĕka; klĚka jak gùrka, - jak bulwa, - jak lemiesz; tabacznò klĚka; mòdrò klĚka òd sznapsĕ; nie widzieć dalij przòde klĚci; ùtrzec jemu klĚka; dostac w klĚka; grac na klĚcĕ; kracĕc klĚka; òrac klĚka lub padac na klĚka (tj. być zmęczonym); tĕli co z klĚci kapnie; mò kapka pòd klĚką (małolat), mò mùszi w klĚcĕ; mò spùszczonò klĚka (smutny); nie wĕtkną klĚka za wies (nigdzie nie był).

Duży nos, ale niekoniecznie garbaty, to "knĕra". O tej mówi się np.: knĕra wielgò jak szpĕra (noga); tabacznò knĕra; oraz podobnie jak o klĚcĕ, czy po polsku o nosie.

Trzecią ludzką klĚką jest żołądek. Ta klĚka jest niewidoczna, bo schowana w brzuchu. Jest nieodczuwalna, gdy jest pełna i zdrowa, lecz gdy pusta i łaknąca melduje się. Gdy jej nie dogodzimy albo napełnimy czymś lichym, to potrafi nas bólem skręcić albo zemglic. O tę workowatą klĚkę należy mieć acht, żeby nie zachorzała, bo jak nasza stara ciotka, tanta Anna (ur. 1879) mawiała: "Lepi piòrd w lĕft, jak taler w aptĕka!". Ona dożyła późnej starości, bo wbrew mniemaniu, swojej klĚcĕ nigdy knoblochu (czosnku), ani nawet żadnej knoblochworszy nie aplikowała.

Te skryte klĚki są tajemne i bardzo często bywają narowne. Te białogowskie domagają się różnych bomków, kuszaków, a nawet marcepanów, leguminów i konfektów, zas te chłopskie nie mogą się obyć bez piwa, kornusu, a u niektórych szlamy i nawet brantki. Są też takie klĚki, co morza nie lubią. Te, gdy choćby delikatne gabelkowanie morza poczują, wnet człowiekowi ból głowy zadają, potem gardziel łechcą, aż do rzygania doprowadzą. Te antymorskie klĚki potrafią z siebie całą żółć wyprzeć, aby ulepszyć człowieka, bo: "Le ten pòtrafi so mòdlĕc, co je w mòrzu, czedĕ gò sztorm na walach zmòrzy!".

KlĚką bywa także serce, ale raczej wtedy gdy mocniej klekocze, a więc gdy człowiek odczuwa tzw. hercklekoty. Te hercklekoty mogą być dwojakiego rodzaju, gorsze i lepsze, ale jedne i drugie są chorobskiem, często nieuleczalnym. Jedne są faktycznymi niedomaganiem serca, te drugie powodowane bywają miłosnym cknieniem.

To tyle o anatomiczno-antropologicznych klĚkach.

Roman Klebba

SPOŁECZNY KOMITET BUDOWY POMNIKA ANTONIEGO ABRAHAMA INFORMUJE

W III kwartale 2000 roku na budowę w Gdyni pomnika Antoniego Abrahama wpłacił: Przedsiębiorstwo Usług Ogrodniczych "Malwa" Spółka z o.o. (3000 zł), Józef Rudzki (5000 zł), Przedsiębiorstwo "Delta" Spółka z o.o. (1000 zł), Przedsiębiorstwo Budowlano-Komunalne "Jutrzenka" Trzebiatowski (1000 zł), Firma Usługowa "Emar" Justyna Smug (250 zł), Morska Agencja Gdynia Spółka z o.o. (3000 zł). Poza tym we wrześniu następujące Oddziały ZKP kupiły cegiełki na budowę pomnika o nominale 50 zł każda: Sierakowice, Stężyca, Lębork, Słupsk, Władysławowo, Czersk, Puck, Grudziądz, Wierzchucino, Luzino, Koszalin, Hel, Jastarnia, Żukowo, Reda, Strzelno, Pelplin, Lipusz, Dębogórze. Liczne cegiełki rozprowadzili członkowie Gdynińskiego Oddziału ZKP; do najbardziej aktywnych należeli: Stefan Benkowski (sprzedał cegiełek za kwotę 2120 zł), Gerard Hoppe (- za 1500 zł), Władysław Pranga (- za 990 zł), Jerzy Lewandowski (- za 140 zł), Danuta Masa (- za 100 zł).

W dniu 25 sierpnia 2000 roku uchwałą Zarządu Oddziału ZKP poszerzono zarówno Honorowy jak i Społeczny Komitet Budowy Pomnika Antoniego Abrahama. Ich skład jest następujący:

Honorowy Komitet Budowy Pomnika

Maciej Płażyński - prezes, Paweł Adamowicz, Dorota Arciszewska, Jerzy Barzowski, Jerzy Budnik, [Franciszka Cegielska], ks. abp. Tadeusz Gocłowski, Jacek Karnowski, Kazimierz Kleina, Jan Kulas, adm. Ryszard Łukasik, Jacek Rybicki, Tomasz Sowiński, ks. bp. Andrzej Śliwiński, Wojciech Szczurek, Stanisław Szwałski, Donald Tusk, Edmund Wittbrodt, Jan Wyrowiński, Jan Zarębski.

Społeczny Komitet Budowy Pomnika

Brunon Synak - przewodniczący, Edward Barzowski, Stefan Benkowski, Józef Borzyszkowski, Gerard Hoppe, Teresa Hoppe, Zbigniew Kłaga, Aleksander Klemp, Stefania Lemańska, Henryk Majkowski, Jerzy Miotke, Jan Netzel, Aurelia Polańska, Władysław Pranga, Eugeniusz Stanek, Marek Stempa, Paweł Śleziński, Aleksander Trzebiatowski, Zygmunt Żmuda-Trzebiatowski, Lech Żurek.

Komitet informuje, że kolejne etapy realizacji pomnika przez artystę rzeźbiarza Stanisława Szezechowicza przebiegają planowo, zgodnie z ustalonym harmonogramem. Na podstawie czterech ofert w sprawie odlewu, Komitet wybrał firmę DBA Emilia Kosickiego w Komornikach koło Poznania.

Ustalono z władzami Miasta Gdyni i z Zarządem Głównym ZKP, że odsłonięcie i poświęcenie pomnika Antoniego Abrahama odbędzie się 23 czerwca 2001 roku, w dniu 78 rocznicy jego śmierci, w dniu w którym tradycyjnie odbywają się wręczenia Medali "Srebrna Tabakiera Abrahama". Poprzedzone zostanie sesją naukową w dniu 22 czerwca, na temat życia i działalności Abrahama. Gdynińskie uroczystości Abrahamowe zgrupują liczne rzesze Gdynian i mieszkańców całych Kaszub. Będzie to kolejny III Zjazd Kaszubów. ■

OFERTA CHÓRU MĘSKIEGO "DZWON KASZUBSKI"

Chór Męski "Dzwon Kaszubski" oferuje uświetnienie swoim śpiewem uroczystości: patriotyczno-religijnych, kościelno-odpustowych, kaszubskich, szkolnych, ślubnych, pogrzebowych.

Adres kontaktowy:

- kościół p.w. Św. Jana Chrzciciela, ul. Chylońska 129, 81-041 Gdynia-Chylonia;
- prezes Chóru: inż. Zbigniew Kłaga, ul. Chylońska 213/39, 81-007 Gdynia-Chylonia, tel. śl. 625-33-37, tel. dom. 623-69-35, Fax (058) 625-01-47, tlx 54741 SMW PL;
- dyrygent Chóru: mgr Marzena Graczyk, tel. dom. 621-74-03.

KOMUNIKATY

RŌZANIEC PO KASZUBSKU W WIELKIM KACKU

W kaŹdy wtorek paŹdziernika w kościele p.w. Św. Wawrzyńca w Wielkim Kacku, o godzinie 18.30, z inicjatywy tamtejszego koła ZKP, odprowadzane jest Nabożeństwo RŌzańcowe w języku kaszubskim.

MSZA ŚWIĘTA W INTENCJI BISKUPA DOMINIKA

Swarzewski Oddział ZKP, wspólnie z Gdynińskim Oddziałem informują, Źe w kościele w Swarzewie, w dniu 7 listopada o godz. 11.00 odprowadzona zostanie Msza Święta w intencji ks.bp. Konstantyna Dominika w 130 rocznicę jego urodzin. Bp Dominik urodził się 7 listopada 1870 roku w GnieŹdźwie w parafii Swarzewskiej. Tu przyjął pierwsze Sakramenty Święte i odprowadził swoją prymicyjną Mszę Święta.

TRADYCYJNE SPOTKANIE OPŁATKOWE W GDYŃSKIM ODDZIALE ZKP

Zarząd Gdynińskiego Oddziału ZKP zaprasza członków i sympatyków Oddziału na spotkanie opłatkowe, które odbędzie się w dniu 10 grudnia w Domu Parafialnym przy kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni (ul. Armii Krajowej 40). Spotkanie poprzedzone zostanie Mszą Święta Kaszubską o godzinie 16.30. Zorganizowanie spotkania opłatkowego juŹ 10 grudnia br. związane jest z przypadającą na dzień 2 grudnia dziesiątą rocznicą poświęcenia sztandaru Oddziału. W związku z tym spotkanie to będzie mieć szczególne uroczyste charakter.

UROCZYSTOŚCI ABRAHAMOWE ORAZ III ZJAZD KASZUBŌW W GDYNI W CZERWCU 2001 ROKU.

Na dzień 23 czerwca 2001 roku planowane jest uroczyste odsłonięcie i poświęcenie w Gdyni pomnika Antoniego Abrahama. W tym samym dniu odbędzie się wręczenie Medalii im. Antoniego Abrahama - "Srebrna Tabakiera Abrahama". Z tej okazji w dniu 23 czerwca odbędzie się w Gdyni III Zjazd KaszubŌw. W związku z tym, w gdynińskiej uroczystości która będzie miała charakter regionalny, wezmą licznie udział nie tylko mieszkańcy samego miasta i TrŌjmiasta, ale także Kaszubi i Pomorzanie, aby uczcić pamięć i zasługi Wielkiego Polaka i Kaszuby, który nie szczędził sił by przyłączyć Kaszuby do Rzeczypospolitej po długich latach pruskiej niewoli. W programie przewidziano Mszę Święta w kościele NMP KrŌlowej Polski, występy zespołŌw regionalnych, a wieczorem - organizowane przez Prezydenta Miasta - ognisko świętojańskie, z widowiskiem pt. "Ścinanie Kani".

W dniu poprzedzającym odsłonięcie i poświęcenie pomnika Abrahama, czyli 22 czerwca, w Centrum Kultury i Rozrywki "Gemini" przy Skwerze Kościuszki w Gdyni odbędzie się Sesja Naukowa poświęcona Źyciu i działalności Abrahama pt. "Antoni Abraham - Syn Ziemi Kaszubskiej, wojownik o Jej polskość".

W Centrum "Gemini" czynna będzie jednocześnie wystawa związana z Abrahamem, której otwarcie nastąpi prawdopodobnie 15 czerwca.

O szczegŌłowym programie gdynińskich uroczystości Abrahamowych Oddziały ZKP zostaną powiadomione przez Oddział Gdyniński w terminie pŌniejszym.

KASZUBSKIE MSZE ŚWIĘTE W GDYNI

W Gdyni odprowadzane sĄ kaszubskie Msze Święte w następujących kościołach i terminach:

- w kaŹdą pierwszĄ niedzielę miesiąca o godzinie 14.00 w Kościele Przemienienia Pańskiego w Cisowej (ul. Kczyńska 2), - ks. Stanisław Megier;
- w kaŹdą drugĄ niedzielę miesiąca o godzinie 8.00 w Kościele Świętego Wawrzyńca w Wielkim Kacku (ul. Źródło Marii), - ks. Ryszard Kwiatek;
- w kaŹdą ostatniĄ niedzielę miesiąca o godzinie 12.15 w Kościele Matki Boskiej Licheńskiej i Świętego Jerzego w Babich Dołach (ul. RybakŌw 2A), - ks. Edmund Skierka.

DNI POSIEDZEŃ I DYŹURŌW GDYŃSKIEGO ODDZIAŁU

Zarząd Gdynińskiego Oddziału ZKP zawiadamia, Źe spotkania i dyŹury członków Zarządu odbywajĄ się w Domku Abrahama - siedzibie Muzeum Miasta Gdyni, w kaŹdy I i III wtorek miesiąca, w godzinach 18.00 - 20.00.

GDZIE MOŹNA OTRZYMAĆ "GDINSKŌ KLĚKA"

"GdinskŌ KlĚka" moŹna otrzymać bezpłatnie w Muzeum Miasta Gdyni przy ul. Starowiejskiej 30 (w czasie otwarcia tej placŌwki lub dyŹuru członków Zarządu Gdynińskiego Oddziału ZKP) oraz w siedzibie Gdynińskiego Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. 3 Maja 27, w kiosku w hŌlu Urzędu Miasta Gdyni, w Sali Tradycji WyŹszej Szkoły Morskiej przy ul. Morskiej 81/87, w Towarzystwie Miłośników Gdyni przy ul. Władysława IV 51, na terenie Stoczni Gdynia S.A. w Salonie Fotograficznym Gerarda Waleszkowskiego przy ul. 10-Lutego 2, a także we wszystkich filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz po kaszubskich mszach świętych.

PROŚBA O UREGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH

Zarząd Gdynińskiego Oddziału ZKP informuje, Źe zgodnie z uchwałą podjętą na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w dniu 25 września 1998 roku, składka członkowska za lata 1999, 2000 i 2001 rok wynosi 30,00 zł, a dla emerytów, rencistów, Źołnierzy służby zasadniczej, studentŌw i uczniŌw - 15,00 zł. Składki zaległe za lata wcześniejsze pozostajĄ bez zmian. Składki wpłacać moŹna bezpośrednio na ręce skarbnika w czasie czwartkowych zebrań (poza lipiec i sierpień) Zarządu w siedzibie Muzeum Miasta Gdyni lub na konto bankowe w PKO BP I O/Gdynia nr 10201853-2596-270-1-111, z dopiskiem "składka za rok...".

E.S.

PRZYCZYŃ SIĘ DO WZNIESIENIA W GDYNI POMNIKA ANTONIEGO ABRAHAMA...

.. SYNA ZIEMI KASZUBSKIEJ, WYBITNEGO
DZIAŁACZA NA RZECZ ODRODZENIA PAŃ-
STWA POLSKIEGO NA POMORZU I PRZY-
ŁĄCZENIA KASZUB DO RZECZYPOSPOLITEJ.

WPLATY PROSIMY KIEROWAĆ NA:
KONTO BANKOWE ODDZIAŁU ZRZESZENIA
KASZUBSKO - POMORSKIEGO W GDYNI
PKO BP I O/GDYŃIA
NR 10201853-2596-270-1-111
z dopiskiem "POMNIK"

Eugeniusz PręcłkŌwsczi

Na jimiÅ BŌscze

Ōjcu

Tĕ w pŌle jachŌł, dĕcht zarŌ z rena,
W dwa rÅdĕ kŌnie i w zemi gŌrcezi
ZaczÅł jes cygnÅc prostÅ jak strĕna
SzczibÅ, Ōd sŌwa: Na jimiÅ BŌscze.

KŌsÅ jes sztrĕchŌł, czej zarŌ z rena
ChũtkŌ szedł w pŌle, bĕ chłĕb miec swojcezi
Z pszĕnĕgŌ zŌrna. Tej zŌs do mlĕna
Wiecz trzeba bĕto: Na jimiÅ BŌscze.

PrŌwdÅ jes Źcził, ził zawdĕ zgŌdno.
DrogÅ szedł pŌdlug rozĕmnech dejŌw.
Tĕ bĕł mie szkolnym i jes nim wiedno.

Czej czas nen przĕszedł, bĕ Źdbĕ dzyrcezi
I wskŌzĕ z swojĕch przĕkŌzac dziejŌw,
Tej jic jes mũszŌł: Na jimiÅ BŌscze.

stĕcznik 1993

Jezĕs JegŌ bÅdze miono

NŌrŌd w czÅzczim grĕczĕh tonÅł
BŌsczi prŌwdĕ nijak nie znŌł
Z wŌlĕ Ōjca Gabriel kanÅł
JegŌ ŹdbÅ Marii weznŌł.

Przercezi AniŌł gŌsÅ niebnyom:
„ZbŌwca w Tobie mdze pŌczÅti”.
- „HewŌ BŌga jem SłuzĕbnŌ
JegŌ wŌłŌ dlŌ mie swiÅtŌ.”

- Jezĕs JegŌ bÅdze miono,
PrziŹdze na swiat czĕsto biĕdno.
Le chŌc tak mdze Źrodzony
KrŌł ŹstŌnie na wiedno.

Dnia 4 lipca 2000 roku w wieku 70 lat
zmarł

Ś.†P.

inŹ. ZBIGNIEW STAJSZCZYK

*Członek Gdynińskiego Oddziału ZKP
Były wieloletni dyrygent ChŌru Mĕskiego "Dzwon Kaszubski"
Radny I Kadencji Rady Miasta Gdyni*

Pochowany został na Cmentarzu Witomińskim w Gdyni
w dniu 7 lipca 2000 roku

Rodzinie zmarłego
Zarząd Gdynińskiego Oddziału ZKP
składa wyrazy najgłĕbszego współczucia

PRZEGLĄD WYDARZEŃ GDYŃNIA - KASZUBY

II ZJAZD KASZUBÓW W HELU - 1 LIPCA 2000

Tak jak zapowiadano w czasie I Zjazdu w Chojnicach 19 czerwca 1999 roku, w dniu 1 lipca 2000 roku w Helu odbył się II Zjazd Kaszubów. Wzięło w nim udział prawie 2 tysiące Kaszubów, z czego około tysiąca przybyło na Hel Transcassubią, specjalnym pociągami z Chojnic, który na całej swej trasie "zbierał" pasażerów do Helu. Zjazd zaszczylił Maciej Płażyński - Marszałek Sejmu, abp Tadeusz Gocłowski - Metropolita Gdański, Jan Zarębski - Marszałek Województwa Pomorskiego. Obecni byli starostowie powiatów kaszubskich, samorządowcy oraz działacze kaszubscy z prezesem Zarządu Głównego ZKP, Brunonem Synakiem. W grupie gdyńskich uczestników Zjazdu byli przedstawiciele władz samorządowych: Jerzy Miotk i Marek Stempa - wiceprezydenci Miasta, radni miejscy, gdyńnianie i członkowie Gdyńskiego Oddziału ZKP. Marszałka Sejmu chlebem i solą przywitani: starosta Pucka i Burmistrz Helu.

Fot. Henryk Hildebrandt

Gdyńska grupa uczestników II Zjazdu Kaszubów w Helu w czasie przemarszu od dworca PKP do Portu.

Zjazd był wielką manifestacją jedności kaszubskiej i integracją regionalną jej społeczności. Uplłynął on na oglądaniu występów zespołów regionalnych oraz na zwiedzaniu Muzeum Rybołówstwa, Fokarium, latarni morskiej. Zjazd transmitował 2 Program TVP, dzięki czemu kaszubszczyzna była promowana na całą Polskę. By upamiętnić wydarzenie jakim był II Zjazd, Starosta Chojnicki wręczył Burmistrzowi Helu tablicę pamiątkową, która umieszczona została w pobliżu Ratusza w Helu.

Już w czasie trwania zjazdu mówiono, że kolejny III Zjazd Kaszubów odbędzie się w Zakopanem. Później była mowa o Łebie. Teraz już wiemy, że Zjazd odbędzie się w Gdyni w dniu 23 czerwca 2001 roku, a celem jego powinna być manifestacja jedności Kaszubów oraz złożenie hołdu Wielkiemu Polakowi i Kaszubowi w czasie odświeżenia jego pomnika na Placu Kaszubskim w Gdyni.

NOWY PRZYWILEJ DLA HONOROWYCH OBYWATELI MIASTA GDYŃNI

W końcu czerwca Rada Miasta Gdyni przyznała Honorowym Obywatelom Miasta Gdyni dodatkowy przywilej, a mianowicie - prawo do corocznego 7 - dniowego pobytu, wraz z osobą towarzyszącą, na koszt miasta w jednym z gdyńskich hoteli. Przy tej okazji warto przypomnieć, że dotychczasowymi osobami, którzy ten honorowy tytuł miejski uzyskali w III Rzeczypospolitej są: Jan Nowak - Jeziorański, Lech Waleśa, Ryszard Kaczorowski, Andrzej Wajda oraz nieżyjący już ks. Hilary Jastak i Sue Ryder-Lady z Warszawy.

II PRZEGLĄD ZESPOŁÓW REGIONALNYCH W WIERZCHUCINIE

W dniu 9 lipca w Wierzchucinie odbył się II przegląd Zespołów Regionalnych. Organizatorem imprezy był Oddział ZKP w Wierzchucinie oraz Urząd Gminy Krokowa i Starostwo Puckie. Patronat prasowy sprawował nad nim "Dziennik Bałtycki". W przeglądzie wzięły udział liczne zespoły kaszubskie, z Dębogórze, Władysława, Pucka, Strzelina, Leborka, Łęczyc i ze Swarzewa oraz orkiestra dęta ze Sławoszyna. Występy poprzedził barwny przemarsz zespołów i licznie zebranych gości, z Placu Kaszubskiego do miejscowego kościoła, gdzie odprawiona została Msza Święta w intencji Kaszubów i Zespołów. Imprezie towarzyszyła prezentacja twórczości ludowej i kuchni regionalnej.

XV KASZUBSKI SPŁYW KAJAKOWY "ŚLADAMI REMUSA"

W dniach 8-16 lipca odbył się XV Spływ Kajakowy "Śladami Remusa". Głównymi organizatorami były: Klub Turystyczny ZKP: "Wanożnik", Stowarzyszenie Kajakowe "Wodnik" z Gdańska oraz miesięcznik "Pomerania", przy współudziale Oddziałów ZKP z Sierakowic, Sulęcyna, Parchowa, Bytowa i Słupska. Spływ przebiegał trasą od jeziora Gowidlińskiego do Słupska. Komandorem spływu był - jak co roku - "Gucio" czyli Eugeniusz Guffrański, a głównym jego organizatorem już od wielu lat - Janusz Kowalski. W spływie brało udział 151 uczestników, a wśród nich wiceminister Edukacji Narodowej, Wojciech Książek z synem.

"RODNÓ ZEMIA" MA 10 LAT

W dniu 21 lipca minęło 10 lat od zapoczątkowania emitowania w Telewizji Gdańskiej magazynu kaszubskiego "Rodnó Zemnia". Już 10 lat magazyn ten pokazuje życie regionu kaszubskiego, najważniejsze wydarzenia tej ziemi, kształtując tożsamość etniczną Kaszubów. Magazyn redagowała początkowo Izabella Trojanowska, a po jej śmierci obowiązki te przejął Eugeniusz Pryczkowski i Artur Jabłoński. Obecnie pozostał E. Pryczkowski, gdyż A. Jabłoński objął obowiązki starosty puckiego. Gratulujemy wysokiego poziomu redaktorowi audycji i jego współpracownikom.

SESJA WYJAZDOWA EPISKOPATU W JURACIE

W dniu 2 września w Juracie na Półwyspie Helskim odbyła się sesja Episkopatu Polski, na którą przybyli: prymas Polski i Czech oraz ponad 40 arcybiskupów i biskupów. Sesji przewodniczył kardynał Józef Glemp, Prymas Polski. Poprowadziła ją uroczysta Msza Święta w miejscowym kościele. Uczestników Mszy powitał tam ks. abp. Tadeusz Gocłowski. Mszę Świętą, z fragmentami liturgii w języku kaszubskim, celebrował ks. abp. Henryk Muszyński, metropolita gnieźnieński. W czasie Mszy śpiewał Chór Świętej Cecylii z Pucka. Obecne były poczty sztandarowe Oddziałów ZKP. Uroczystość ta odbyła się w ramach obchodzonego w dniach 1-3 września "Święta Człowieka".

ZJAZD RODU TRZEBIATOWSKICH

Przeszło 260 osób przybyło na I Zjazd Trzebiatowskich w dniach 8-10 września, aby poznawać korzenie jednego z najstarszych rodów Kaszub. Zjazd rozpoczęła uroczysta Msza Święta w Leśnie, w zabytkowym drewnianym kościele. Współcelebrowała ją czterech księży, a wśród nich najstarszy członek z rodu, 94 letni ks. Zygmunt Jutrzenka - Trzebiatowski. Były lekcje i modlitwy czytane po kaszubsku. Na zakończenie Mszy odśpiewano po kaszubsku Hymn Kaszubski. Później wszyscy zgromadzili się w Sominach, gdzie wysłuchali wykładów, m.in. prof. Edward Brezy o historii nazwisk i prof. Józefa Borzyszkowskiego o szlachcie na Gochach. Po południu uczestnicy zjazdu udali się do swego gniazda rodowego do Trzebiatkowa, gdzie na symbolicznym grobie Józefa i Józefiny Trzebiatowskich złożyli kwiaty. Odwiedzili także niewielką rodzinną miejscowość, Jutrzenkę. W godzinach wieczornych było ognisko, a następnie potańcówka trwająca do późnych godzin nocnych. Na zakończenie zjazdu wybrano Radę Trzebiatowskich, której zadaniem będzie m. in. organizowanie przyszłych spotkań i przygotowanie walnego zjazdu rodu w 2015 roku, tj. w 500 rocznicę nadania Trzebiatowskiom przez księcia Pomorskiego Bogusława X ziemi w Trzebiatkowej. W zjeździe tego znanego rodu uczestniczyło trzech członków Gdyńskiego Oddziału ZKP - dwóch z rodu Zmuda i jeden z rodu Jutrzenka. (AT).

PRZEGLĄD WYDARZEŃ, cd.

URODZAJ NA ZJAZDY RODZINNE

W III kwartale 2000 roku, oprócz zjazdu rodzinnego Trzebiatowskich, odbyło się kilka innych zjazdów. Zannotowaliśmy następujące:

- 8 lipca, zjazd rodu Rekowickich w Rekowiu (ok. 800 osób),
- 5 sierpnia, zjazd rodu Gołobkó - Gołobków w Cieszeniu
- 26 - 27 sierpnia, II zjazd rodu Czapińskich Żuroch w Garczynie (około 400 osób),
- 16 września, zjazd rodu Czosków we wsi Orle pod Wejherowem.

GRANTY DLA GDYŃSKIEGO ODDZIAŁU ZKP

"Ratusz" - informator Rady i Zarządu Miasta Gdyni poinformował o przyznanych przez Władze Miasta grantach dla gdyńskich organizacji pozarządowych. Wśród nich znalazł się także Gdyński Oddział ZKP, który otrzymał dotacje na dofinansowanie działalności "Kaszubskiego Zespołu Tanecznego "Margaretki", kursu Edukacji Regionalnej dla gdyńskich nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz dla Biuletynu Gdyńskiego Oddziału ZKP "Gdyńskó Klęka".

ŚCIEŻKA ROWEROWA WOKÓŁ MAŁEGO MORZA

Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Naturalnego opracował projekt ścieżki rowerowej wzdłuż Zatoki Puckiej, która łączyłaby Gdynię z Helem. Projekt ten przedstawiono władzom samorządowym, przez których obszary ścieżka ta by przebiegała. Ścieżka stanowiłaby niewątpliwie atrakcję turystyczną i alternatywę dalszego gospodarczego rozwoju Ziemi Puckiej.

"FESTIWALOWA GDYNIA 1992 - 1999...."

Od 16 września, w czasie trwania w Gdyni XXV Festiwalu Filmów Fabularnych, w Domu Handlowo - Usługowym "Batory", czynna była wystawa nosząca tytuł "Festiwalowa Gdynia 1992 - 1999 w fotografii Janusza Goyki". Wystawa nawiązywała swoją tematyką do prestiżowych festiwali filmów, które odbyły się w ostatnich latach w Gdyni.

ANDRZEJ WAJDA HONOROWYM OBYWATELEM MIASTA GDYNI

W dniu 20 września w Teatrze Miejskim im. Witolda Gombrowicza odbyła się uroczystość nadania Andrejowi Wajdzie tytuł "Honorowy Obywatel Miasta

Gdyni". W laudacji wygłoszonej na cześć A. Wajdy powiedziano m. in. "Andrzej Wajda jest twórcą światowego formatu, ambasadorem polskiej kultury a także ambasadorem wielkich spraw we własnym kraju. Jest powszechnie cenionym za talent i wybitne dzieła, a także za obywatelską, patriotyczną postawę".

ODBYŁ SIĘ KONGRES "BALTICA 2000"

W dniach od 20 do 24 września na Wybrzeżu Gdańskim odbył się Kongres Organizacji Pozarządowych z Europejskich Miast Partnerskich - pod nazwą "Baltica 2000", z którymi współpracę nawiązały miasta województwa pomorskiego: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Rumia i Tczew. Jest on kontynuacją tradycji Forum Inicjatyw Pozarządowych w Polsce, które zapoczątkowano w Gdańsku sześć lat wcześniej. Był on wspólną inicjatywą Regionalnego Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych oraz wyżej wymienionych miast. Celem kongresu było promowanie organizacji pozarządowych i uwidacznienie roli jaką spełniają one w państwach demokratycznych.

W czasie dwóch sesji wspólnych dla wszystkich uczestników Kongresu, pierwsza poświęcona była warunkom finansowania organizacji pozarządowych w Unii Europejskiej, druga miała charakter obchodów XX - lecia NSZZ "Solidarność". W czasie tej ostatniej sesji odbyło się wręczenie Nagród Bursztynowego Mieczyka, Nagrody Prezydenta Miasta Gdańska im. Lecha Bądkowskiego oraz innych nagród. W kolejnych dwóch dniach odbyło się pięć sesji branżowych poświęconych rozwojowi zrównoważonemu (Gdynia), kulturze (Gdańsk), przeciwdziałaniu bezrobociu (Tczew), działaniom na rzecz osób niepełnosprawnych (Sopot) oraz kwestiom funkcjonowania rodziny (Rumia). Wśród licznych uczestników Kongresu, znajdowali się także członkowie Gdyńskiego Oddziału ZKP.

PAPIESKI OŁTARZ W SIERAKOWICACH

W dniu 28 września w Sierakowicach ks. bp. Jan B. Szłaga pobłogosławił ołtarz papieski przy którym w Pelplinie w czasie swej pielgrzymki do Polski w 1999 roku, Jan Paweł II odprawił Mszę Świętą. Ołtarz ten ufundowali mieszkańcy gminy Sierakowice, a zaprojektował go miejscowy artysta rzeźbiarz, pan Wójcik. Teraz ołtarz ten powrócił do Sierakowic, gdzie jest pomnikiem upamiętniającym wizytę Papieża na Ziemi Kaszubsko - Pomorskiej.

FĚSZĚREJŌ

W siedzibie Muzeum Rybołówstwa w Helu, od 29 września czynna jest wystawa fotograficzna pt. "Fěszěrejŏ autorstwa Grzegorza Klatki, fotoreportera, dokumentalisty, współpracownika tygodnika "Polityka" i agencji fotograficznej "Lerix". Prezentowany w Muzeum Rybołówstwa cykl fotografii przedstawia codzienność i trud pracy rybaków i ich rodzin na Półwyspie Helskim.

E.S.

WYDAWNICTWA

"KASZĚBSCZĚ ABECADŁO TWŌJ PIERSI ELEMENTŌRZ"

Jeszcze w czasie wakacji szkolnych 2000 roku ukazała się na rynku księgarskim niezwykła książka - elementarz kaszubski pt. "Kaszëbsczë abecadło - twŏj pierszi elementŏrz". Przeznaczony on jest w zasadzie dla dzieci I-III klas, ale nie tylko. Ma on służyć do nauczania języka i literatury kaszubskiej, a także - do doskonalenia wiedzy ucznia o regionie - jego przeszłości i teraźniejszości, elniczności, środowisku przyrodniczym oraz o kulturze. Postacią przewodnią w książce i jej głównym bohaterem - jest Remusek wiozący na łacze - wzorem Majkowskiego Remusa - elementarz, książkę szerzącą naukę języka kaszubskiego i wiedzę o Kaszubah i całym regionie. Uzupełniają ją kaszubskie teksty źródłowe. Elementarz może więc być pięknym przewodnikiem po Kaszubah, dla dzieci i dorosłych, w szkole i domu rodzinnym.

Autorami elementarza są: Witold Bobrowski i Katarzyna Kwiatkowska. Jego ilustracje są dziełem Joanny Mąkosy i Joanny Kołyszko. Pomysłodawcą i inicjatorem przygotowania elementarza jest senator Donald Tusk. Książkę, w nakładzie 6000 egzemplarzy, wydała Fundacja "Dar Gdańska" prowadzona przez D.Tuska. Jego pierwsza promocja odbyła się w Chmielnie, dokąd przybyły dzieci z całych Kaszub. Oprócz nich były tam także osobistości jak Jan Zarębski - marszałek sejmiku pomorskiego, Andrzej Jachnik - kurator oświaty, parlamentarzyści i samorządowcy z starostami z Pucka, Wejherowa i Kartuz na czele.

Witold Bobrowski i Katarzyna Kwiatkowska, Kaszëbsczë abecadło - twŏj pierszi elementŏrz. Wyd. "Dar Gdańska, Gdańsk 2000.

"TAK BYŁO... WSPOMNIENIA RYBAKA"

We wrześniu 2000 roku, staraniem najbliższej rodziny autora, Oficyna Czac wydała książkę Jana Netzla, zatytułowaną "Tak było... Wspomnienia rybaka". Książka ukazała się w setną rocznicę śmierci

autora, który całe swoje życie związał z rybołówstwem morskim. Był zwykłym rybakim, później szyprem, inspektorem rybołówstwa, kierownikiem połowów, a następnie kapitanem statku szkolnego Państwowej Szkoły Rybołówstwa Morskiego. Wyszkołił kilka pokoleń rybaków i kapitanów rybołówstwa. Znał więc doskonale rybołówstwo i jego specyfikę. To co przeżył i czego doznał opisał w swoich wspomnieniach, które Jan Netzel - junior (syn autora) z małżonką trafnie zaproponowali zatytułować. Tak było rzeczywiście jak autor w swojej książce przekazał. Książka ta stanowi więc dokument, cenny zarówno dla interesujących się rozwojem polskiego rybołówstwa morskiego, jak i dla historyków badających rybołówstwo. Promocja książki - tzw. wodowanie - odbyło się 3 października na pokładzie "Daru Pomorza".

Jan Netzel, Tak było... Wspomnienia rybaka. Opracował Wojciech Kiedrowki. Oficyna Czac, Gdańsk 2000

"POLSKA GMINA KOSAKOWO (GMINA KASZUBSKA)"

Wydawnictwo "Szkuła" w Rewie, z inicjatywy i przy pomocy merytorycznej Oddziału ZKP w Dębogórze, w sierpniu 2000 roku wydało numer 1 czasopisma - magazynu pt. "Polska Gmina Kosakowo (Gmina Kaszubska)". Celem tego wydawnictwa jest przedstawianie skondensowanej wiedzy o gminie. Numer 1 informuje o jej historii, teraźniejszości i perspektywach oraz przytacza legendy. Omawia także poszczególne sołectwa gminy. Całość ilustrowana jest ciekawymi zdjęciami: dawnymi oraz współczesnymi, autorstwa redaktora naczelnego, którym jest znany szeroko z popularyzacji gminy Kosakowo, Tadeusz Krzysztof, zarazem właściciel Wydawnictwa "Szkuła". Pismo to będzie niewątpliwie cenną pozycją, nie tylko dla mieszkańców gminy Kosakowo ale także dla przyjeżdżających tu czasowiczów i turystów.

Polska Gmina Kosakowo (Gmina Kaszubska). Magazyn nr 1, sierpień 2000. Wyd. "Szkuła" Tadeusz Krzysztof, Rewa 2000

"ROCZNIK HELSKI"

We wrześniu Stowarzyszenie "Przyjaciele Helu" wydało pierwszy numer "Rocznika Helskiego". Przewodniczący Komitetu redakcyjnego tego Rocznika - Mirosław Kuklik, w słowie "Od redakcji" napisał, że jednym z celów tego nowego wydawnictwa jest "Próba systematycznego gromadzenia (...) wybranych materiałów i opracowań dotyczących Półwyspu Helskiego - zarówno tych wydanych już wcześniej, jak i też nigdy nie opublikowanych" Poza tym "... Rocznik Helski stanowić ma nowy zasobnik wiadomości o tym regionie".

W obecnie wydanym numerze znalazły się przeważnie artykuły, które są pisemnym rozwinięciem referatów wygłoszonych podczas sympozjum poświęconego początkom polskich badań morza, związane z jubileuszem 75-lecia rozpoczęcia badań w Helu. Dotyczą one m.in.: szkolnictwa (A.Konkel), tradycyjnych łodzi rybackich (A.Celarek), przelewów sztormowych (A.Tomczyk), kroniki księdza Wincentego Lendziona (A.Konkel), kościoła rybackiego (R.Klim) baterii Laskowskiego (J.Sadowski), początków oceanografii na Helu (M.Kuklik), historii Stacji Morskiej Instytutu Nenckiego (J.A. Chmurzyński), zmian w ichtiofaunie Zatoki Puckiej (K.Skóra). Rocznik wydano przy wsparciu samorządowców Powiatu Puckiego i Gminy Hel oraz polskiego Komitetu do spraw UNESCO.

Rocznik Helski 1/2000. Wyd. "MS" i Stow. "Przyjaciele Helu", Hel 2000

"NA JIMIĄ BŌSCZĚ"

Niedawno ukazał się tom Eugeniusza Pryczkowskiego zawierający 39 wierszy autora zebranych z ostatnich lat. Tom ten rozpoczyna tytułowy wiersz "Na jimią Bŏsczë", który jakby wprowadza czytelnika w głęboką religijną atmosferę całego zbioru. Nawiązuje on do kaszubskiego systemu wartości - religii i rodziny, bliskich autorowi. Trafnie Jerzy Stachurski we wstępie napisał: "Wszystkie utwory z tego tomu wiodą nas przez krainę kaszubską, zwracając naszą uwagę na jej wartości duchowe i zwyczajność trwania."

Eugeniusz Pręczkiewicz, Na jimią Bŏsczë. wyd. ROST, Gdańsk 2000

Z ŻYCIA GDYŃSKIEGO ZRZESZENIA W III KWARTALE 2000

W dniu 1 lipca członkowie Oddziału wzięli udział w spotkaniu Kaszubów z całego województwa, które pod nazwą "Południe do północy" odbyło się w Helu. Manifestację jedności Kaszubów, którzy przybyli na spotkanie słynną Transcassubią mogli oglądać telewizyjnie z całego kraju, gdyż była transmitowana przez program II TVP.

*

W dniu 15 lipca członkowie Oddziału wzięli udział w pielgrzymce Kaszubów do Matki Boskiej Królowej Kaszub w Sianowie.

*

W dniu 10 września Zarząd Oddziału zorganizował Mszę Św. w intencji znanego działacza kaszubskiego ś.p. Ignacego Schuttenberga w 25 rocznicę jego śmierci. Msza Św. odbyła się w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni.

*

W dniu 14 września odbyło się w Samorządowej Szkole Podstawowej nr 6 w Gdyni Obłuzu Walne Zebranie Sprawozdawcze Oddziału. Szerzej na ten temat piszemy w innym miejscu biuletynu.

*

We wrześniu członkowie Oddziału brali udział w Kongresie "Baltica" tj. spotkaniu organizacji pozarządowych rejonu Morza Bałtyckiego. W ramach Kongresu odbyły się seminaria a także spotkania integracyjne.

*

We wrześniu opracowano i złożono wnioski grantowe na 2001 rok, których przyznanie umożliwi Oddziałowi realizację zaplanowanych celów.

*

Ze względu na brak dostatecznej ilości chętnych nie odbyła się zaplanowana przez Zarząd wycieczka do Kluk i Łeby.

*

W III kwartale opracowano, wydrukowano i przygotowano do rozprowadzenia cegiełki w celu zdobycia środków finansowych na dalsze prace przy realizacji pomnika Antoniego Abrahama.

*

Kwartal III był okresem urlopów, stąd charakteryzuje się on zmniejszoną aktywnością członków Oddziału. Z tego powodu w kwartale tym odbyły się tylko 3 zebrania Zarządu Oddziału, poświęcone głównie przygotowaniu tegorocznego Walnego Zebrania Oddziału.

W.P.

REDAKCJA PRZEPRASZA

Redakcja Biuletynu Gdyńskiego Oddziału ZKP przeprasza dręcha Edmunda Szczesiaka za brak Jego imienia i nazwiska pod tekstem laudacji dla dr Janusza Kowalskiego - opublikowanej w ostatnim numerze kwartalnika (II/15/2000). Nazwisko autora laudacji "zgubił" komputer. ■

PROGRAM PRACY GDYŃSKIEGO ZRZESZENIA NA IV KWARTAŁ 2000

Przez cały IV kwartał prowadzone będą działania na rzecz pozyskania funduszy na dalszą realizację prac związanych z wykonaniem modelu gipsowego a następnie z odlaniem w brązie pomnika Antoniego Abrahama.

*

W IV kwartale na bazie uzyskanego grantu będzie prowadzone szkolenie nauczycieli gdyńskich szkół samorządowych w zakresie wiedzy o regionie.

*

W dniu 11 listopada Oddział weźmie udział w organizowanych w Gdyni uroczystościach Święta Niepodległości. W tym samym dniu Klub Oddziału w Wielkim Kacku zorganizuje w Kościele p.w. Św. Wawrzyńca Mszę Św. kaszubską, po której zaprasza do przykościelnej kawiarenki na spotkanie z działaczami ZG ZKP.

*

18 listopada Zarząd zaprasza na kaszubską zabawę andrzejkową, która odbędzie się w klubie "Remus" w Gdyni Cisowej. Zaproszenia będą dostępne w 1-szy wtorek listopada w czasie posiedzenia Zarządu Oddziału w Domku Abrahama przy ulicy Starowiejskiej w Gdyni.

*

W listopadzie Zarząd Oddziału przygotowuje i zatwierdzi plan pracy Oddziału i plan finansowy na 2001 rok.

*

Bogaty programowo rok gdyńscy Zrzeszeńcy zakończą, biorąc udział w organizowanych przez Zarząd uroczystościach 10 rocznicy poświęcenia Sztandaru Oddziału i w tradycyjnym spotkaniu opłatkowym w dniu 10 grudnia. Szczegóły znajdują się w innym miejscu tego numeru, w komunikatach.

W.P.

Niniejszy numer "Gdinczi Kięczy" mógł ukazać się dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miasta Gdyni (grant). ■

Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Oddział w Gdyni,
ul. Starowiejska 30, 81-356 Gdynia (siedziba Muzeum Miasta Gdyni),
adres do korespondencji: ul. Stawna 22, 81-624 Gdynia (domowy Dręchny Prezes).

Dyżury Zarządu Oddziału:
w każdy I i III wtorek miesiąca w godz. 18-20 w siedzibie Muzeum Miasta Gdyni.

Telefon: 621-90-73 (tylko w czasie dyżurów Zarządu),
624-40-00 (domowy Dręchny Prezes)

Konto Bankowe Oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Gdyni:
PKO BP SA I O/Gdynia 10201853 -2596 -270-1-111

GDINSKÓ KLĚKA

Redaguje zespół:
Roman Klebba, Jan Netzel,
Ewa Otremba, Władysław Pranga,
Eugeniusz Stanek

Kontakt z zespołem redakcyjnym:
w czasie dyżurów Zarządu Gdyńskiego
Oddziału ZK-P